

Budapest, II. kerület Akadémia Park rendezése és beépítése

Esteban Vicente

Number Four

1965

Az ősi tudás innovációja

– A fenntartható városépítés kérdései az Akadémia Parkban

A technikai fejlődés elhomályosította őseink természeti tudását, ami a klímaváltozással újra korszerűvé válik. Fedezzük fel együtt!

Az újragondolás 7 pontja

1. elkülönülés helyett **közösségépítés**
2. kiképzés helyett **ismeretterjesztés**
3. fakivágás helyett **árnyas park**
4. csatorna helyett **Ördögárok-élőhely**
5. túlépítés helyett **mértéktartás**
6. bontás helyett **újrahasznosítás**
7. energiatülszórás helyett **komplex öfenntartás**

Az új Akadémia Park a helyi közösség vonzó központja, a testi és szellemi felfrissülés helye, a városi életmód innovatív műhelye, a felelős gondolkodás új példája lesz.

Hogyan építkezünk?

Egy építés megtervezésének feladata messze túlmutat az építészeti tervezés keretein. Városépítési projektek esetén ez hatványozottan igaz, ahol a beavatkozás precíz meghatározásához elengedhetetlen a környezeti, gazdasági és szociológiai hatások vizsgálata és ennek tanulságait az építészeti megfogalmazásnak kötelessége alkalmazni. Napjainkban ezek a területek az átalakulás és bizonytalanság állapotában lebegnek. Az Akadémia Parkhoz hasonló komplex projekteknek egyedülálló lehetősége az iránymutatás ebben a diffúz helyzetben. Egy fecske nem csinál nyarat, de egy fecskesaládra már mindenki felkapja a fejét.

Tervünkben olyan kérdéseket teszünk fel, melyekre korunkban minden összetett városfejlesztési beavatkozásnak meg kell kísérelnie választ adnia. A cél, hogy olyan víziót mutassunk, ami nem csak fizikailag, de szellemileg is építi környezetét.

Milyen a fenntartható város?

Minden téren folyamatosan átalakuló környezetünkben csak abban lehetünk biztosak, hogy nem látjuk előre pontosan milyen kihívásokkal kell majd megküzdenie a ma létrehozott épített tereinknek. A klíma változása, forró nyaraink, aszályok, szélsőséges időjárási jelenségek, vagy az évente jelentkező egészségügyi, világgazdasági és politikai krízisek csak ízelítőt adnak abból, milyen átalakulásokra kell felkészülnünk. Mindezt olyan tempóban amit az építészeti alkotás folyamata csak kullogva tud követni.

Így a feladatunk az, hogy olyan reziliens városokat tervezzünk, melyek képesek alkalmazkodni az akár váratlanul jelentkező kihívásokhoz. A merev környezetnek könnyen alakíthatóvá kell válnia, változó körülmények között is gazdaságosan és önállóan fenn kell tartania önmagát fizikai és gazdasági értelemben egyaránt.

Szerencsére a feladat nem csak kérdéseket hagy maga után, hiszen a megválaszolásban segítségünkre van több ezer év építési kultúrájának sikere és kudarcai. Ezek tanulságai, régóta alkalmazott racionális válaszok állnak átültetésre készen. A rugalmatlanság két fő oka a méret és a technikai specializáció olyan közelmúltban felerősödött jellegzetessége, amely korábban sokkal kevésbé volt meghatározó, emiatt egyszerű de sokszínű, replikálható és átalakító válaszok születtek a mindennapi építés kérdéseire.

A jövő fenntartható városait erre a már jól ismert logikára kell felépítenünk a történeti példák konkrét megoldásaiból és szellemiségéből egyszerre merítve. Annyit építhetünk amennyit indokolt, akkorát ami kezelhető és olyat ami összetartozó a környezetével és felhasználóival de önmagán belül is koherens.

Hol építünk?

A fenntarthatóság és a környezettudatosság fogalmai szorosan összefonódnak. Egy folyamat csak környezetének adottságaira támaszkodva lesz fenntartható, egy komplex rendszer pedig egymás segítő részek összegeként maradhat csak életképes.

Vannak olyan, jelenünket aktívan befolyásoló tényezők, mint a globális klímaváltság, ami egész bolygónkra hatással van, az ebből adódó következményeknek azokra a helyszínen jelentkező hatásaira, szélsőséges időjárási jelenségekre, heves, koncentrált esőzésekre, forrósodó nyarakra, elhúzódó szárazságokra kell reagálnunk, amire nem volt felkészítve sem az épített sem a természeti környezetünk.

Budapesten belül ezek a változások átértékelik a városi környezettel kapcsolatos elvárásainkat, felértékelődnek a közterületek de a hozzájuk társított ideális kép egyúttal átalakul. A főváros területe telített. Rendkívül ritkák azok az alkalmak amikor az Akadémia Parkkal - mely léptékében a Tabánnal vagy a Vérmezővel van párban -

azonos méretű területek fejlesztésére egyben adódik lehetőség a város belső területein. Minden ilyen terület aránytartalékként, minden ilyen lehetőséget kiváltsággént kell kezelnünk és a legnagyobb gondossággal eljárni.

A város jelenleg képtelen elvezetni a budai hegyekből alkalmanként lezúduló csapadékot, közterületei gyakran burkoltak és árnymentesek, zöldterületei hiányosak. Ebből a szempontból a terület közvetlen környezete kivételes adottságú. A hegyek ölében a város szívéhez közel meghatározóan zöld területen fekszik, Budapest egyik jelentős, természetes szélcsatornájának közepén. Ugyanakkor a város szempontjából ez lehetőséget kell, hogy jelentsen, hogy a hátrányosabb helyzetű területek számára alternatívát biztosítsunk és nem felmentést vagy felhatalmazást a gondatlan attitűdre.

Minden erénye ellenére a 2. kerület is fejleszthető. Bár rendkívüli természeti környezet veszi körül, belső területein hiányt szenved a közös parkokból és közterekből, melyek a városi élet katalizátorai lehetnének. Az Akadémia súlyponti fekvése révén remekül használhatja ki ezt a hiányt és teremthet egyedülálló negyedet a kerület szívében.

Az Akadémia Park területéről

Szükségesnek tartottuk megismerni és most bemutatni a rendkívül jó adottságú tervezési terület rövid történetét, hogy a javasolt környezettudatos beavatkozásaink minél szervezettebben illeszkedhessenek a több évszázados történelmi folyamatba.

A négy út (Hidegkúti út, Riadó utca, Pasaréti út és Hidász utca) által határolt terület a XIX. század végéig beépítetlen volt. Igaz, már az **1823**-as térképen – amelyen egyébként a legközelebbi megjelölt létesítmény a Pasaréti út elején elhelyezkedő téglagyár – egy mély fekvésű terület látható egy feltehetően majorsági épülettel, amelynek környezetét a későbbi térképek *Sauwiesen* (Disznórét) névvel illetik.

1823 / maps.arcanum.com

1895 / maps.arcanum.com

Ezt az épületet még az **1895**-ös térkép is feltünteti, amelytől délkeletre – az Akadémia Park területén - ekkor már a *Katonai műszaki gyakorló tér* felirat olvasható. Tulajdonképpen erre a területre épül fel két év alatt, 1896-ra a Cs. és Kir. *Gyalogsági Hadapródiskola* épületegyüttese.

A környezetében szinte alig látható még épület az **1903**-as képeslapon és a következő, **1908**-as térképen.

Az épületegyüttes a XX. század történelmi viharában nevét többször változtatta, de egészen 1958-ig folyamatosan katonai iskolai funkciót töltött be. 1931-től 1956-ig nevében viselte az *Akadémia* kifejezést (1931-39-ig Ludovika Akadémia II., 1939-48-ig Bolyai János Honvéd Műszaki Akadémia, majd 1956-ig Honvéd Petőfi Nevelőtiszti Akadémia), aminek köszönheti a tervezési terület és annak villamosmegállója a mai elnevezését.

1895 / egykor.hu

1908 / maps.arcanum.com

1926 és 30 között az itt működő *M. kir. Bocskai István Reáliskolai Nevelőintézet* hallgatója volt Ottlik Géza, aki *Buda c.* regényében állít emléket az itt eltöltött éveknél és az ide kötődő, életre szóló barátságoknak. Az iskola bezártságát, az ottani mindennapi életet és a helyszín akkori kapcsolatát a várossal jól mutatják be következő sorai:

„A Bocskai nagyszállónak valamivel jobb volt a pokolnál. Iskolának sokkal jobb egy pokolnál, ahonnet kijutunk a Föld középpontján át a túlsó felére, de ez a hely semmilyen tekintetben nem volt purgatórium. Egyszerre volt paradicsom is, pokol is (a megmaradt köreivel, bugyraival) - közte semmi.”

„..., mert itt is körül volt falazva az egész iskola, Budán is. Kimenő nincs, újonckiképzés, hat hét. De este a hálóterem ablakából látszottak a város fényei a messzeségben. Az ég alján egy halvány derengés az éjszakában. Nappal idehallatszott a 83-as csörömpölése a talpfákon. Majd az bevisz bennünket.”

Ez a bezártság, a külvilágtól való elkülönülés jellemzi mai napig a területet, ahol a magas kerítés annak idején a katonai intézményt, manapság az elenyésző épületeket és a területet egyre inkább birtokba vevő természet látványát takarja el a kíváncsi szemek elől. Pedig rengeteg, a múltat idéző látnivaló van a zárt kerítések mögött: az eredeti főépület téglahomlokzatos épülete, az 1933-ban felépült, ma műemlékileg védett lovarda, a fákkal sűrűn benőtt egykori tornapálya a tornaszerekkel, vagy akár Heintzi generális megtartandó, de sokakat megosztó emlékműve, amiről Ottlik Géza így ír:

„Hentzi egyébként osztrák tábormos volt, aki 49-ben védte Budát ellenünk, sikertelenül, úgyhogy dühében ágyúval lövette a várost, vagyis nem szerettük az emlékét. Se a szobrát később. Végül el kellett távolítani a Szent György térről is, és itt állították fel a hadapródiskola kertjében. Itt sem állt sokáig; 1918-ban a növendékek ledöntötték örökre; a talapzat azonban megmaradt. Virágágy volt a közepén, a lépcsőire le lehetett rakodni, és a futópálya mentén éppen a célegyenes feleújtját jelezte.”

A két Világháború közötti időszakban megkezdődött az Akadémia Park környezetének intenzív, elsősorban lapostetős, modern házakkal való beépítése, majd a XX. század végére elmondhatjuk, hogy teljes egészében beépült, sőt magának a Parknak a területéből kiharapva is épültek lakóházak a Pasaréti út mentén. Ennek eredményeképpen a csipkerózsika álmát alvó tervezési terület adottságai környezetükben egyre nagyobb értéket képviselnek, amivel való jó sáfarkodás kell, hogy legyen e pályázat legfontosabb célja.

Az Ördög-árokrol

A kerítésen belüli természeti értékeken túl a tervezési területnek különleges adottsága az Ördög-árokkal való szomszédsága, amiről Ottlik Géza így ír:

„A hűvösvölgyi katonai főreál a Törökvész dűlőn volt, a második kerület dombjai között húzódó Ördögárok mellett. A Retek utcai huroknál kellett átszállni a nyolcvanhármasra. "Kadétiskola!" - mondta a kalauz, régi nevén, ahogy mindenki hívta. A városi villamos itt már töltésen, talpfákon csörömpölt.”

Az 1910-es térképen az látható, hogy a Nagykovácsi erdőkből eredő Ördög-árok patak vizét egészen a Városmajorig akkor még nyitott árokban vezették, azaz a partján végig sétálva követni lehetett a természetes nyomvonalát, érzékelti lehetett városrészeket összekapcsoló szerepét. Völgye a főváros felé érkező uralkodó szélirányba esik, aminek a környezetében az 5-6 C°-kal alacsonyabb hőmérséklet köszönhető (ld. Hűvösvölgy, Hidegkút!)

Kedvező természeti adottságai révén a partján először a vendéglők telepedtek meg. Az 1882-es térképen a mai Akadémia Park közelében látható a Szép Ilona és a Zöld Vadászhoz címzett vendéglő, de a közelben számos további vendéglátóhely is meg tudott élni (Hársfa, Veronika és a Balázs vendéglő a Hűvösvölgyben)

1910 / maps.arcanum.com

1882 / maps.arcanum.com

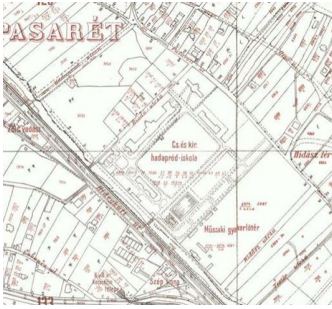
Az Ördög-árok folyamatos lefedésével, zárt csatornaszelvénybe való kényszerítésével ez a természetközeli állapot és egyben a vízfolyás városszerkezeti jelentősége fokozatosan megszűnt. Ennek az is oka, hogy a vízgyűjtő területén növekvő burkolt felületek miatt – melyeknek a csapadékvizet szintén csatornában vezetik el – az Ördög-árok vízutánpótlása az év nagy részében teljesen megszűnt. Mindez óriási vesztesége a fővárosnak, a természettel való kapcsolata és a természetes vízfolyásnak az emberek mentális térképéről való eltűnése szempontjából.

Az árok fokozatos lefedésének durva példái a fölötté kialakított, burkolt autóparkoló felületek, de legszörnyűbb a ráépített benzinkút a Volkmann utcánál, aminek nem szabadna ott lennie.

Az Akadémia Park és az Ördög-árok kapcsolatáról

A Cs. és Kir. Gyalogos Hadapródiskola közvetlenül az Ördög-árok partjára épült fel két év alatt 1896-ra. Az akkor még vizesárok természetes védelmet jelentett a Hidegkúti út felől, amelyen a mellékelt **1908**-as térkép szerint csak a Riadó utcánál és az intézmény főbejáratánál ívelt át vasbeton szerkezetű híd. A nyitott Ördög-árok ebben az időben a Hadapródiskola szennyvizeinek elvezetését is szolgálta.

A térképen jól látható a terület hármasság tagoltsága: a parancsnoki és legénységi épületekkel körbevett alakulótér és sportterület, a középső tornakerti sáv az úszómedencével és a műszaki gyakorlótér, ekkor még lovarda nélkül. Az **1902**-ben készült fényképen a tömör téglakerítésből kiemelkedő, mai napig álló díszes főbejárat építmény várkapura emlékeztet, előtte a vizesárok felett átívelő, „felhúzható függőhíddal”.

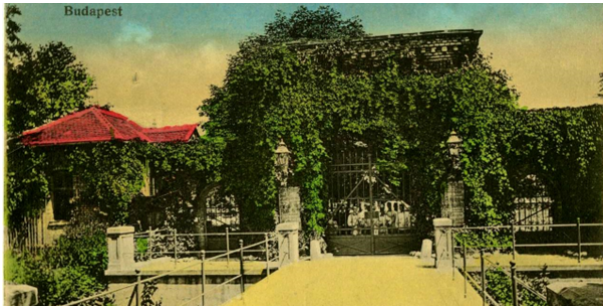
1908 / maps.arcanum.com

1902 / egykor.hu

Az **1915**-ös színezett képeslapon az látható, hogy a természet fokozatosan teret nyer az épített környezetben. A kapu itt már inkább tűnik arborétum, vagy park bejáratának, mint egy katonai intézményének.

És ez a mai főbejárati szituáció: előtérben a megemelt villamos vágány, melyen napjainkban az 56-os és 61-es villamosok „csörömpölnek”, mögötte az autóparkolóval lefedett Ördög-árok, háttérben pedig a felújított és lefestett bejárati kapuépítmény, amely már messziről a tervezési terület keresztirányú gyalogos főtengegyét jelöli ki.

1915 / egykor.hu

2022

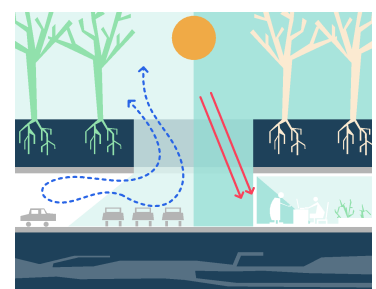
Az Akadémia Park területhasználatának megváltozásával kapcsolatban a legfontosabb teendő a *nyitás*, nyitás a környezete felé, nyitás a természet felé, hogy minél intenzívebben, de egyben minél természetesebben tudjon kapcsolódni a környező városszövethez és az ott jelentkező funkcionális igényekhez. Két kézenfekvő eszköz ehhez: a zárt kerítések elbontása (a főbejárat és környezetének megtartása mellett), és az Ördög-árok minél hosszabb szakaszon való megnyitása az Akadémia Park előtt, természetes vízi élőhellyé való alakításával.

Közlekedés

A terület közlekedési adottságai vegyesek. Egyrészt közösségi közlekedési, gyalogos és kerékpáros kapcsolatokkal jól ellátott, hiszen egyik oldalról a Hűvösvölgyi út menti zöldfolyosó, az abban futó villamos vonalak és kerékpárutak, a másik oldalról a Pasaréti út és az ott közlekedő 5-ös egész várost átszelő buszvonala határolják. Ezek a városi ütőerek az autós megközelítés szempontjából is jó elérést biztosítanak, ugyanakkor a városrész közlekedési adottsága miatt ezek az útvonalak túlterheltek és telítettek.

A fejlesztés során a jól fejleszthető, kisebb helyigényű és városi területeken fenntarthatóbb közösségi, gyalogos és kerékpáros közlekedést részesítjük előnyben. A terület gyalogos átjárhatóságát biztosítani kell, a kerékpáros infrastruktúrához szükséges csatlakozni, a helyi infrastruktúrát, felszíni, fedett tárolókat az épületek közelében kell biztosítani.

Az autós megközelítést sem hanyagolhatjuk el, hiszen a környező területeken egyelőre ez a jellemző közlekedési mód. Ugyanakkor a gépjárműforgalom kiszolgálása nem történhet a többi, fenntarthatóbb közlekedési mód vagy értékes zöldfelületek kárára. A kiszolgáló infrastruktúra szerkezeteinek építésénél törekedni kell a koncentrált, épületekhez kötött elhelyezkedésre, hogy a beavatkozás lábnyomát minimalizáljuk. A megépített szerkezeteknél optimistán előre tekintve számolnunk kell az egyéni autós közlekedés visszaszorulásával, a kiszolgáló területeik későbbi átalakulásával. Ugyanakkor lehetőséget kell biztosítanunk az iparági átalakulás támogatására is, főként ha egy koncentrált,

helyi, megújuló energiát hasznosító töltőállomás akár a Húvösvölgyi úti zöldfolyosóba bántón beálló benzinkút távlati alternatíváját jelentheti.

Értékkataszter

A környezet vizsgálata során körvonalazódtak azok az értékek melyekre építve egyedülálló terület hozható létre az Akadémia Parkban. Ezeknek az adottságoknak a kiaknázása többet jelenthet bármilyen innovációnál, hiszen a fejlesztést helybe ágyazza és környezete részévé teszi. Ez a fajta összetartozás a feltétele annak, hogy a terület a városszövet szerves részévé váljon.

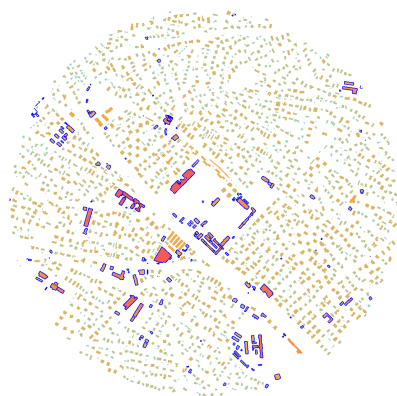
Az Ördög-árok városszerkezeti jelentőségét újra fel kell fedeznünk. A budai lejtőkről lezúduló csapadék gyors elvezetése életképtelen koncepció az utóbbi évek időjárási szélsőségei mellett. Ehelyett tudatos, megtartó és időben elnyújtott vízgazdálkodásra van szükség, ami nem csak a város belső tereinek a terhelését csökkenti, de egyedi mikroklímát alakít ki a területen is.

A Húvösvölgyi úttal együtt a városban érkező szélcsatorna lehetőséget biztosít, hogy a Park és a tervezett épületek gépészeti megoldásai és klimatizálása egyaránt ebből a természetes erőforrásból merítsen, állandó gépi üzemeltetés helyett.

A terület bezártsága megóvta a fejlesztésektől és arborétum jellegű beállt faállományt hagyott kifejlődni. A kialakult növényállomány védelme és megőrzése által egy kész városi park áll rendelkezésre amit már csak használatba kell venniük a környéken élőknek.

A terület markáns nyomait őrzi az egykori katonai hagyományoknak és funkcióknak. Ennek egyik meghatározó eleme a Lovarda, amit körbenőtt a város. Az állatvilág ittartásával a természetközeli hangulat tovább erősíthető, a lovarda és a park szorosabb összekapcsolása pedig mindkét terület használatát kölcsönösen pezsdítheti.

Mennyit építünk?

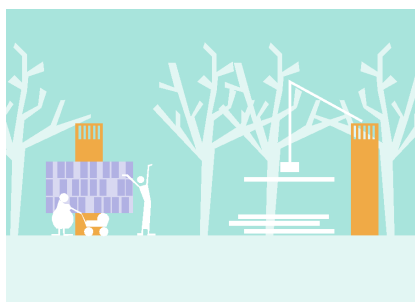
- 4000 <
- 2000-4000
- 1000-2000
- 500-1000
- 250-500
- 150-250
- <150
- nem lakóépület

Pasarét városszerkezetét szabadonálló, kis léptékű, homogén társasházi beépítés jellemzi. Néhány kivételtől eltekintve az épületek jellemző alapterülete 1000 m² alatti, és jellemzők a kisebb 250-500 m² méretű házak is. Ebben a környezetben érdekes kérdés, hogy kialakítható-e a jellegzetes beépítési struktúrába szervesen illeszkedő városias alközponti terület, ami a szabadonálló épületek együtteseként alakít ki határozott városi tereket, térfalakat.

A kis léptékű épületek együttese lehetővé teszi azok flexibilis átalakítását, gyors és önálló funkcióváltását. Üzemeltetési szempontból ideálisan szétválaszthatóvá és szakaszolhatóvá válnak az egyes elemek. Az önálló egységek pedig jól ütemezhető építést tesznek lehetővé, kiegyensúlyozottabb és kiszámíthatóbb fejlesztést eredményezve. A pontszerű elemek kedvezők a városi léptékű szélcsatorna szempontjából is, hiszen nem blokkolják azt a javasolt szórt elrendezésben.

A másik meghatározó szempont az Akadémia Park kialakult szerkezete. Az eredendően két részből, Hadapródképzőből és gyakorlótérből álló terület mára inkább hármas tagolásúvá vált. Az egykori akadémia területe is kettéválik egy ligetes, nagy fákkal sűrűn benőtt területre és az egykori atlétika pálya helyén kialakult rétre. Ez a hármas tagolás segíti az egymástól eltérő hangulatú és funkciójú térszakaszok természetes kialakítását.

A területen nem elhanyagolható méretű meglévő épületállomány is található. A fenntartható tervezés egyik pillére a menthető, integrálható épületek újrahasznosítása. Önmagában az építési tevékenység akkora ráfordított energiát jelent minden szempontból, hogy csak nagyon komoly mérlegelés alapján vehető fel egyes elemek elbontása vagy cseréje.

A javasolt fejlesztés az egyensúlyt keresi. Épített és természetes környezet között, új építés és megtartott, újragondolt épületek között, a városi alközpont épített sűrűsége és a környéken meghatározó, egyedi szabadonálló épített karakter között.

A mennyiség kérdése viszont nem csak az épített volumennel, de az indokoltsággal is összefügg. Csak annyit szabad építenünk, amennyi a környező lakossűrűség léptékéből adódóan szükséges és felhasználható, a helyi közösségek lehetőségeit bővítve, jelentős külső forgalom koncentrációja nélkül.

A városközponti területet koncentrálna, a terület déli sarkán alakítjuk ki, ahol a jelenlegi épületállomány miatt kevésbé értékes és koncentrált a természeti környezet. A városközpont kis alapterületű, de a környező épületeknél valamivel magasabb házak együttese. A Hidász utca felőli meglévő irodaházat a városközpont részeként értelmezzük át. A lovarda területét megtartjuk, ám a belső működését újragondoljuk és a nagyobb lovaspályát vágtpályával kiegészítve a park részeként körüljárhatóvá tesszük. A lovarda épületeit koncentrálna a Pasaréti úti oldalra. A középső ligetes területen új épületet nem helyezünk el. A fák között megtartott három vasbeton vázas épület új életre kel. A terület északi felén, a rét környezetében a már kialakult lakóépületek tömbjének befejezésére és a Riadó utca felőli házsor zárására teszünk javaslatot.

A lokális beavatkozásaink a helyszín természeti és építészeti adottságait egészítik ki komplex, befejezett városrészé.

Milyen házakat építünk?

Ószinte

Az épületeink karakterét a velük szemben támasztott követelményekre adott válaszok határozzák meg. Az épületek szerkezeti anyagaikat látatják, a homlokzatot klimatikus és gépészeti igények alakítják, a tetők kontúrját szélkürtők és napelemek rajzolják.

Egyszerű

A házak egybeolvadnak a parkkal, csak annyi jegyet viselnek magukon amit szükséges. A dús természeti környezet, a laza szabadonálló beépítés között áramló köztér sora alakítja a hely atmoszféráját, az épületek háttérre adnak.

Helyi

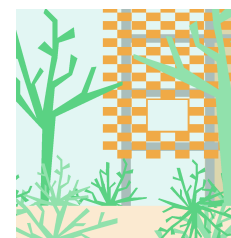
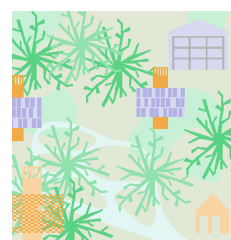
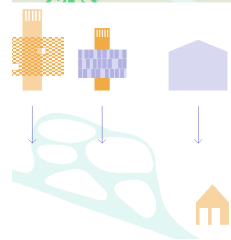
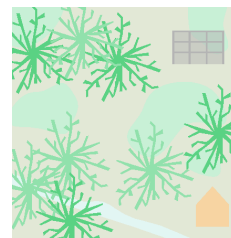
A karakter a helyből gyökerezik. A Hűvösvölgyi út felőli házsorok laza függönyként viselik az elbontott épületek tégláit. A szélkürtők a bontott épületek bedarált tégláitól lesznek színesek. A terület az egykori Akadémia épületeinek a pasaréti téglagyárból épített tégl architektúráját írja tovább.

Komplex és adaptív

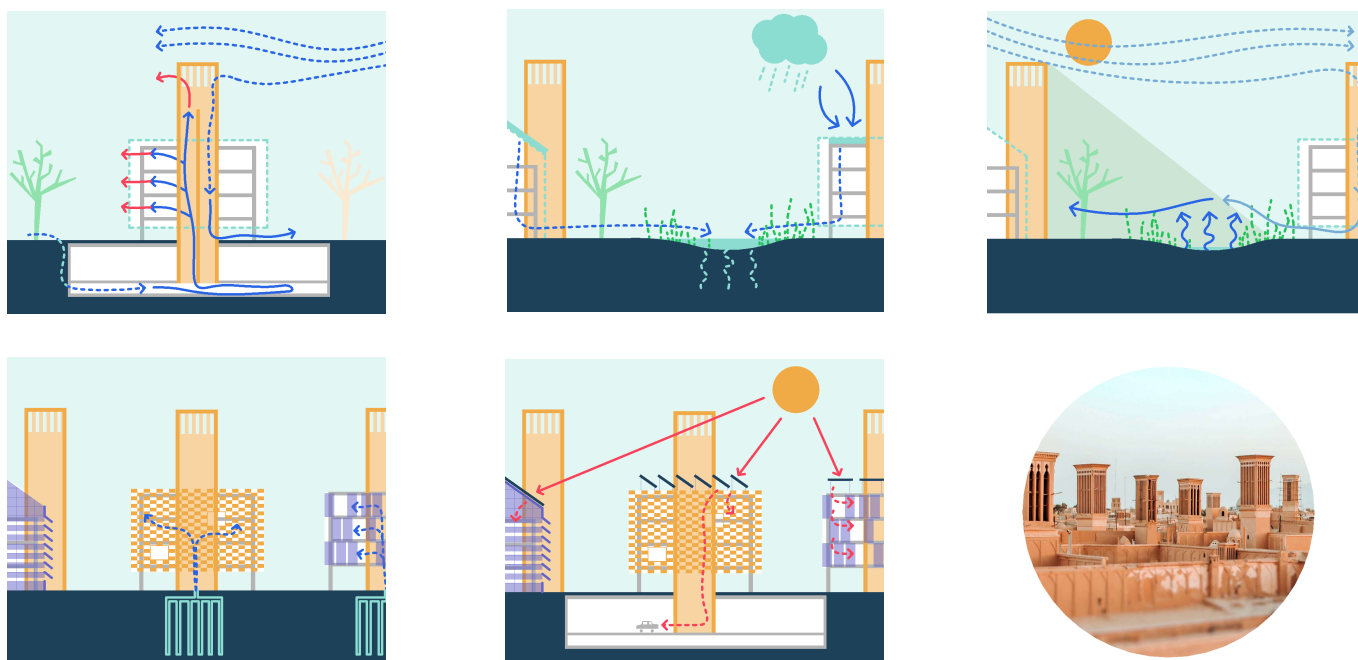
Az épületgyűttes funkcionálisan vegyes felépítésű és ez egy-egy épületre önmagában is igaz. A földszinten publikus zónák a tetőn pedig privát kültérek fogják közre a változatos emeleti tereket. A klasszikus belső fűtött tereken kívül létrejönnek átmeneti, temperált és átszellőztetett köztér zónák, amik a hőháztartást optimalizálják, a térhasználatot pedig átmeneti terekként, télikertként színesítik. A homlokzatok az évszakok és napszakok igényei szerint változnak vagy reagálnak változatosan.

Energiatudatos

Természetes feladata mára minden épületnek, hogy ne használjon több energiát mint amit meg is termel. Ehhez elengedhetetlen a korszerű technológiák, napelemek, hőszivattyúk és energiahatékony gépészeti rendszerek alkalmazása. Ugyanakkor az energiafelhasználást akkor csökkenthetjük igazán, ha olyan passzív eszközök tudatos tervezésére is nagy figyelmet fordítunk melyek utána újabb erőfeszítések nélkül segítik a terek működését. Ilyen a homlokzatok tudatos árnyékolása, a köztéri vízfelületek tudatos elhelyezése árnyas területeken, és hasonló passzív

technológiát alkalmaznak a szélkürtők is. Az elsősorban közel-keleten elterjedt szerkezetek évszázadok során kipróbált módszerrel temperálják a belső tereket és köztereket a külső időjárási hatásokat kiaknázva. A víz, szél és ármelyek így együttesen működő hálózat részeként tervezve egymás hatásait erősítve hűtik a környezetüket.

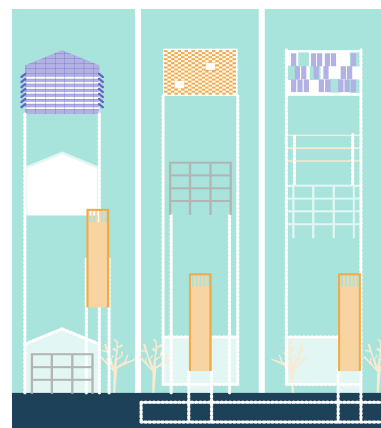
Az épületek ezért hasznosítják a természetesen elérhető energiaforrásokat. A talaj mélyebb rétegeiből talajszondás hőszivattyú nyeri ki a fűtéshez és hűtéshez szükséges energiát. Napelem rendszerek termelik az áramot a tetőkön árnyékolóként vagy fényáteresztő fedésként. A budai szélcsatorna természetes légmozgását a szélkürtők a városi tereken hasznosítják, napkürtőként pedig a belső terek szellőzését segítik. Az épületek közlekedő magjait a tetőszint fölé megnyújtva kihasználható egyrészt a környezet természetes légáramlása. A széltornyok a magasban áramló gyorsabb szeleket és frissebb levegőt a nyomáskülönbség hatására a gyalogos terek szintjére vezetik. Hatásukat segíthetik a felszínen közelükben elhelyezett árnyékos vízfelületek, tovább hűtve a leérkező levegőt. Napkéményként a tornyokat érő hőterhelés és a felszálló meleg levegő szívó hatása indítja be a légmozgást, amit kisebb sebességéből fakadóan a belső terek természetes átszellőzésére is használhatunk, a szennyezett levegőt a felsőbb légrétegekbe vezetve. A -1 szint alaplevelén épített légcsatornában keresztül vezetve a levegőt a természetes hőmérséklet különbséget kihasználva temperálható a levegő. A szélkürtő és a naptorny is olyan passzív rendszer melyeket történeti példaként is gyakorta kombinált formában alkalmaztak

Miből építünk?

A fenntarthatóság logikája szerint először abból építkezünk ami rendelkezésre áll. Leltárt kell készítenünk, hogy a területen mi az ami formájában vagy anyagában megtartható és hasznosítható. Az újragondolható vasbeton vázas épületeknél ez elsősorban a teherhordó szerkezetet jelenti. A bontásra ítélt épületeknél pedig az anyag újrafelhasználását az épülő szerkezetek adalékeként, elsősorban az épületek merevítő vasbeton magjaiban.

Az ehhez társuló új szerkezeteknél több szempont párhuzamos érvényesítését tartjuk célravezetőnek. Egyfelől korunk egyik legfenntarthatóbb, nagy mennyiségben a régióban is elérhető építőanyaga a fa. Ez az anyag, ami létrejötté során nem csak termel, de el is nyel kibocsátott káros anyagokat, és megfelelő alkalmazás mellett teljes egészében újrahasznosítható. Ugyanakkor alkalmazása még gyerekcipőben jár nagyobb léptékű, többszintes épületek esetén, ami nem csak szerkezeti kihívásokat, de az építési kultúrába való beágyazottságát is jelenti.

Ezért míg egyes épületeknél egy kompozit fa-agyag-beton külső vázat javasolunk a belső merevítő magok köré építeni, más esetekben egy szerkezeti optimalizált előregyártott vasbeton vázszerkezettel képzünk teherhordó szerkezetet. A vegyes szerkezeti logika csökkenti a kitétséget az egyes építőanyagok árával és hozzáférhetőségével kapcsolatban és az innováció különböző irányainak enged teret.

Mit építünk?

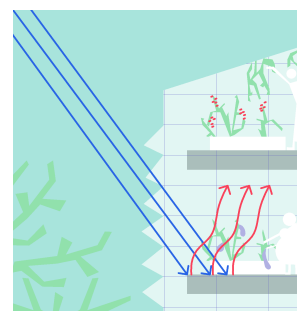
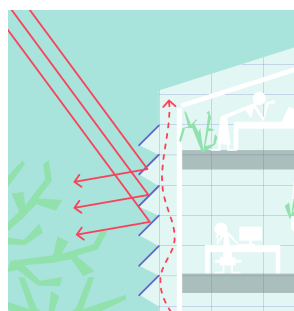
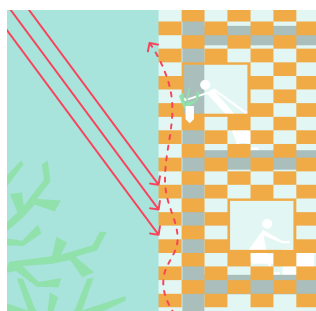
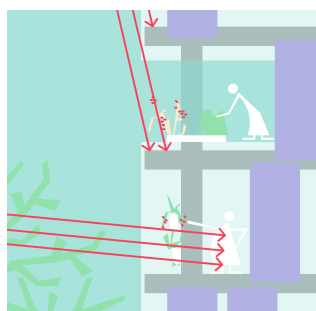
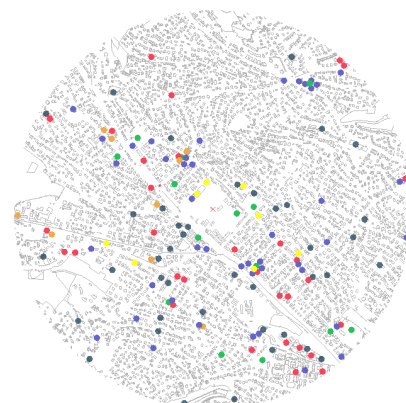
A választott funkcióknak két szempontnak kell eleget tenniük.

Egyrészt városközponti helyzetben lehetőség adódik létrehozni olyan épületeket ami hiányzik a környező városszövetből. A 15 perces város az egyik olyan kortárs városépítészeti koncepció ami támpontot ad az élhető és jól használható városrészek tervezéséhez. Ez alapján a mindennapi életvitelhez szükséges munkahelyeknek, infrastruktúrának és intézményeknek 15 percen belül elérhetőnek kell lennie lakóhelyüinktől gyalog vagy kerékpárral. Ez lehetővé teszi, hogy a mindennapok rugalmasan és felesleges utazásoktól mentesen szervezhetőek legyenek.

A másik szempontunk, hogy olyan funkcionálisan összetett program kialakítása volt ami képes piaci alapon fennmaradni és vonzó beruházást jelent. Nem látjuk indokoltnak kizárólagos lakó vagy irodapark fejlesztését, hiszen egy monokultúra nem képes a változatos és pezsgő városközponti élet megteremtésére. Ugyanakkor tisztán közösségi és támogatói alapon működő épületek fenntartása sem indokolható. Annyi és olyan funkciót kell biztosítani a közösség számára melyek a fenntartásáról a közösség maga gondoskodni is tud.

Ennek megfelelően a tervezési programban fellelhetők a lakó és irodaépületek különböző típusai, publikus kereskedelmi területek a térszinten, és olyan középületek vagy vegyes funkciójú épületek melyek a környék lakói számára vonzó szolgáltatási, oktatási és rekreációs feladatot látnak el. A közösségi épületek szerepét a terület 15 perces környezetében hiányzó funkciók alapján határoztuk meg.

A javasolt funkciókat kis alapterületű tagolt fejlesztésként kialakítva biztosítható a fejlesztés ütemezett megvalósítása, a különböző egységek független üzemeltetése vagy akár eltérő üzemeltetési modellje is.

Városközponti terület

Az egykori műszaki gyakorlótér sávjában a terület déli oldalán alakítottuk ki a városközponti területet. A lovarda melletti szakaszon, a Húvösvölgyi út és Budakeszi út kereszteződése felőli sarkon hozunk létre egy olyan városias területet, amit magasabb, vegyes funkciójú épületek határolnak.

A lakóépületek és irodaházak kereskedelmi és vendéglátó egységekkel nyitnak a térszinten. A Hidász utcai irodaházat Fialatok Házaként újratervezve egy inkubációs és kulturális központ jön létre, a tér másik oldalán a Sportok Háza pedig egy rekreációs és rendezvény központként lesz a pasaréti élet meghatározó helye.

Ez a legnagyobb építési beavatkozás a területen, így itt helyeztünk el egy nagy kapacitású (több mint 300 befogadóképességű) felszín alatti parkolót a -1 szinten a városi tér alatt, koncentrálna az építési tevékenységet, illetve a parkolók pozícióját, hiszen legtöbbször ide érkeznek majd. A városi tér vegyes karakterű növényzettel, vízfelülettel és fákkal tagolt burkolt felület. A növényzet elhelyezésére a mélygarázs süllyesztett kialakítása ad

lehetőséget, amit egy vastag termőréteg fed. A mélygarázs mind a Hűvösvölgyi út, mind a Hídász utca irányából megközelíthető.

A közlekedés szervezésénél elsődleges szempont volt a meglévő infrastruktúra használata. Új, párhuzamos közlekedési útvonalakat nem hozunk létre, az Ördög-árok felett kialakított parkolókat pedig felszámoljuk. Helyette a meglévő utcahálózat és a már kialakult behajtók használatára törekedtünk, újat csak szükséges esetben kialakítva. A jelenlegi villamosmegállót a városközponti terület mellé áthelyezve egy intenzív tömegközlekedési kapcsolat is létrejön.

I. Sportok Háza

Az Akadémia történetében hagyományosan meghatározó a fizikai erőnlét és egészség fejlesztése. A területen korábban atlétikapálya és úszómedence is működött. Ennek a hagyománynak folytatásaként a városközponti terület egyik meghatározó épülete egy sport- és rendezvényközpontként találta meg a helyét.

A nagyméretű csarnoktér komolyabb versenysport eseményeknek és nagyobb lélegzetvételű helyi eseményeknek, akár szalagavatóknak is otthont adhat. A pálya szintjének parkolószintre süllyesztésével jól szétválasztott megközelítési útvonalak és alacsonyabb épített tömeg adódik. A nagy csarnokot kisebb, csoportos vagy egyéni edzésre kiadható sporttermek egészítik ki, így biztosítva az állandó kihasználtságot és vegyes célcsoportot. Az épület tetején a csarnok felett kültéri gördeszkapálya az alternatív és extrém sportok helyi megjelenését is biztosítja a lombkoronaszinten egyedi városi szituációban.

A kistermek felett telepített hagyományos napelemek segítik az épület fenntartható és gazdaságos üzemeltetését. Az földszint sávjában az épület a városi tér felé nyitott, a bevilágítást biztosító üvegfalat a Hűvösvölgyi út felőli épületekre jellemző bontott téglá függöny árnyékolja.

II. Fiatalok Háza

A Hídász utca felőli irodaház vázszerkezetét megtartva új külső burokkal újul meg. Az épület középső tengelye mentén válik ketté vertikálisan, Egyik felében nyitott, közösségi terek, olvasók, digitális könyvtár egészítik ki az irodaház egykori struktúrájából könnyen kialakítható inkubátorházat, ami a környékbeli fiatal vállalkozásoknak biztosít indulási lehetőséget. A legfelső szinten az új külső burok egy kulturális rendezvényteret határol le, pótolva az épületből eddig hiányzó nagyvonalú közös tereket. Itt vegyes zenés, színházi és egyéb kulturális programok kerülhetnek megtartásra a szemközti sportközpont szellemi párjaként.

Az épület új külső hártája fa vázszerkezetre szerelt többrétegű üveg klímahomlokzat, ami télen beengedi a hasznos szoláris nyereséget, nyáron pedig visszatükrözi a meredek napsugarakat a homlokzatot pedig átszellőzteti. A legfelső szint tetején transzparens, üveggel kombinált napelemes rendszer biztosítja a ház energiaellátását. A meglévő épület vázát két függőleges maggal kiegészítve biztosítható a megnövekedett közlekedési igény kiszolgálása. Az új magok újrahasznosított adalékkal készült téglá betonból épülnek. Szélkürtőként a nagysebességű légmozgást a városi térre vezetik, napkéményként pedig az épület szellőzésében vállalnak szerepet.

III. Irodaépületek

A Hűvösvölgyi út felől a városközponti területet három kompakt irodaépület szegélyezi. Méretükből adódóan elsősorban kisméretű szolgáltató irodák, esetleg kisebb, most induló, az inkubátorházat kinövő vállalkozások első központjai lehetnek.

A földszinten az emelethez képest visszahúzott alapterületen kereskedelmi egységek illetve vendéglátóhelyek kombinációja tölti meg élettel a csatlakozó városi tereket. A tetőn közös használatú tetőkertek és egy napelemekkel árnyékolt közös terasz egészíti ki a kompakt belső tereket.

Az épület magját újrahasznosított téglabetonból csúszózsalsal technológiával épített központi közlekedő adja. A közlekedő mag kombinált szélkürtőként és napkéményként szellőzteti az épület és a városközpont tereit. A merevítő mag köré előregyártott vasbeton vázként épül fel a szerkezet gyors és precíz megvalósítást biztosítva.

Az épületek külső héját az elbontott épületek újrahasznosított tégláiból készített árnyékoló függöny adja, ami a Hűvösvölgyi út felőli házak egységes arcafént meghatározza a terület város felőli jellemző karakterét.

IV. Lakóházak a központban

A városközponti terület belső peremén, nyugodtabb pozícióban három lakóépületet helyeztünk el. A központi pozíció, szolgáltatások és a városi élet közelsége miatt kisebb alapterületű, bérletrendszerben kialakított lakásokat terveztünk. Földszintjük az irodaépületekhez hasonlóan kereskedelmi és vendéglátó terület. A tetőkön közös teraszok által jönnek létre privát külterek, amit egyedi napelemrendszer árnyékol.

A lakóházak esetén a közlekedőmag a homlokzatra kerül, így természetes bevilágítása is biztosított. Anyaga és gépészeti működése megegyezik az irodaházakkal, újrashasznosított téglabetonból készül a természetes szellőzést szélkürtőként és napkéményként biztosítja.

A lakóházak magja köré előregyártott faszervezetű tartóváz épül. A fa vázszerkezetet agyag és beton födémpanelel kombinálva könnyen építhető, természetes anyagokból készülő és ideális hőhátartású szerkezet építhető. A házak hőtároló tömege a födémekbe, így a külső burkon belülrre kerül, így passzívan képes temperálni a belső tereket.

A lakóházak külső héján mobil árnyékoló rendszer készül, a homlokzatoktól eltartva. Ez egyrészt lehetővé teszi, hogy a külső peremen túllógó födémek árnyékolják a homlokzatokat meredek napállásnál, téli időszakban viszont engedi, hogy gyűjtsék a napfényt. Az árnyékoló szerkezet mögött a homlokzat kiszellőzik, így nem reked meg a meleg levegő. Téli időszakban az árnyékoló és a homlokzat közötti tér átmeneti télikertként gazdagíthatja a lakás használatát.

V. Lovarda

A lovarda egyedi és izgalmas programelem, ami hozzátartozik a terület hagyományaihoz. Ittartását ezért fontosnak tartjuk. Fontos azonban, hogy a Park részévé válva erősítse egymást a két terület és a környező lakóöveket esetlegesen zavaró hatásokat is a minimálisra csökkentjük. A műemléki fedeles lovarda köré szervezve a Pasaréti út felől egy új, korszerű istálló a Hidász utca mellett pedig egy kétszintes fogadóépület kialakításával a lovarda belső működéséhez szükséges terület kompakt kialakítására van lehetőség. A korszerű, zárt rendszerű trágyakezeléssel pedig jelentősen csökkenthetők a zavaró szaghatások.

Ez lehetővé teszi, hogy a nagyméretű pálya és vágtpálya a park részeként körüljárhatóvá váljon. A lovarda belső terei és a külső pálya közt egy elemelt sétány biztosíthat zavartalan áthaladást és egyedi nézőpontot a lovarda életére. A nagyméretű pálya elhelyezésénél fontosnak tartottuk, hogy a versenyzéshez szükséges területek mellett olyan fás-árnyas tereket is magába foglaljon, ahol a nyári hőségben a lovak szabadban tölthetik a legmelegebb napszakokat is.

A lovarda új épületei előregyártott fa vázszerkezetből építve mutatják meg az intézmény új arcát a Pasaréti út irányából.

Liget

A középső ligetes területen nem építünk új épületet. A talált épületek újragondolásával, az épületek közötti terek közösségi szabadterei átalakításával változatos, közösségi rekreációs zónát alakítunk ki. A fák közötti tisztásokon sportpályák, közöttük edzőterek és játszótérek várják a környék aktív lakosságát.

VI. Gyermekek háza

Az Akadémia jelenlegi bejárati kapuja mellett, az árnyas fák alatt játszótér fogadja a gyerekeket. Közvetlenül mellette, egy kisebb léptékű, vasbeton vázas épület átalakításával alakítható ki a Gyermekek Háza. Az épületben biztosíthatók a játszótérhez szükséges kiszolgáló területek, ezen felül viszont változatos szabadidős és oktatási terekkel várja a legkisebbeket.

Az alsó szinteken új, favázás klíma homlokzattal borított épület földszintje kinyitható a játszótér felé, fedett gyerekprogramok lehetőségét biztosítva. A felsőbb szinteken változó méretű foglalkoztatók és csoportszobák fogadják be a különféle tehetséggondozó szakköröket, napközis foglalkozásokat, játszóházat. A tetőn kialakított, fedett-nyitott játéktér esős időben is biztosítja a kültéri foglalkozások lehetőségét. A változatos térrendszer akár tematikus nyári táborok szervezésére is lehetőséget ad, városközponti, mégis nyugodt, természetes környezetben.

VII. Kazánház

A szomszédos egykori kazánház átalakítása vendéglő pavilonná karakteres és ikonikus helyi alternatív kultúrteret hoz létre. A liget irányába megnyíló, tetejét teraszként hasznosító épület megidézi az Ördög-árok mentén egykor sorakozó vendéglők világát kiaknázva a fás liget egyedi, árnyas atmoszféráját.

VIII. Növények háza

A városias területek és kertvárosok kortárs kérdése, hogy miként hasznosíthatók jobban a jellemzően parlagon heverő, kihasználatlan külterek, vagy minimális külső terek, erkélyek, loggiák amik egy-egy lakás rendelkezésére állnak. A központi vasbeton vázas épület átalakítása révén egy olyan kutatóépület jön létre ami a városi gazdálkodás kérdéskörével, és a megváltozó klímaviszonyokból fakadó mezőgazdasági kérdésekkel egyaránt foglalkozhat.

Új, favázás üveghomlokzata szabályozható belső klímát és fény mennyiséget biztosít, és többszintes üvegházként működik, ahol városi környezetben termelhetők a helyi közösség számára fontos haszonnövények. Az így kialakuló vertikális farm példaértékű oktatóépületté válhat közvetlen hatással a környezetére, közelebb hozva a mezőgazdaságot a városi élethez. Természetes környezetünkkel való tudatos foglalkozás nem csak fenntarthatósági de mentális jólét kérdése is, a szellemi rekreáció egyik leghatékonyabb formája.

Az épület közlekedését, szellőzését az újrahazsnosított téglabetonból a meglévő váz mellett álló új mag biztosítja. A gazdaság itt nem csak a házban belül, de a közvetlen környezetén is nyomot hagy. A ház szomszédjában a lovarda felől kisállat simogató, a rét felőli lakóházak irányába a lakók számára fenntartott közösségi kertek találhatóak.

A vertikális kertben megtermelt növények a városközponti terület piacnapjain árusításra is kerülnek és a területen működő vendéglátó egységek igényeit is biztosíthatják.

Rét

Az Officium irodaház környezetében, az Akadémia jelenlegi főbejárata körül két erős és meghatározó természeti elemmel találkozunk. Az egyik az egykori atlétika pálya területén kialakult rét ami egészen egyedülálló hangulatú tér Pasarét szívében, kilátással a szomszédos hegyoldalakra. A másik az Ördög-árok ami napjaink elhanyagolt vízgyűjtő csatornája helyett sokkal izgalmasabb és komplexebb feladatot hivatott szolgálni főként a változó időjárási viszonyok fényében.

Ezen a területen az építéssel a megkezdett szövet elvarrására szorítkozunk. A Pasaréti út menti lakótömböt olyan lakóházakkal egészítjük ki, melyek nyitnak a park felé. A Riadó utca és a Hűvösvölgyi út sarkán pedig egy új kiállítóteret fejezi be a házsor.

IX. Bejárati pavilon

A jelenlegi kapu melletti téglapavilon, bár méretéből adódóan nem lenne jelentős az egykori kapu részeként meghatározó elemmé válhat. Az Ördög-árok és a Liget határán a terület fogadóépülete és információs pontjaként fogadja a látogatókat. Az Ördög-árok felé emelett parkban álló kerthelyiségként a középső terület meghatározó vendéglátóhelye lesz.

X. Környezet Háza

A Riadó utca sarkán indokoltnak látjuk egy publikusabb funkció elhelyezését ami az Officium mellett fogadja a területre érkezőket. A fedett családi és iskolás programok tereként egy olyan kiállítóteret helyezünk ide, ami a terület környezettudatos gondolkodásával összhangban mutatja be a kor kihívásait és a rájuk adható válaszokat. A tematika relevanciája napról-napra nő, míg a Természettudományi Múzeum várható kötődése az igényt is megteremti rá.

Az épület a Hűvösvölgyi út menti irodaházak szerkezeti logikáját és megjelenését követi, azonban mérete lehetővé teszi egy nagyvonalú központi átrium kialakítását a funkció igényei szerint. A földszint szorosan kapcsolódik a szomszédos park területekhez, múzeum kávézóval és múzeumshoppal invitálva a vendégeket.

A ház forgalmát kiszolgáló parkolókat lokálisan, a -1 szinten helyeztük el.

XI. Lakóházak a rét mellett

A rét melletti lakóházak a városközponti lakóépületekhez hasonló logikával, vertikális téglabeton magokra épülve fa vázszerkezettel készülnek. Itt is ugyanolyan fontos a földszinti terek publikus megnyitása jellemzően kisebb üzletekkel és vendéglátóhelyekkel, hiszen a rét felé ez biztosít egy élő városi térfalat a területnek.

A városközponti területtel ellentétben viszont itt a nyugodtabb környezetben nagyobb, kényelmesebb lakások kialakítását tervezzük. Az épülethez tartozó parkolókat a -1 szinten helyezük el, a Pasaréti út felőli jelenlegi rámpa meghosszabbításával feltárva.

XII. Ördög-árok

Az Ördög-árok mint láthattuk a város meghatározó városszerkezeti eleme, mára egy föld alá kényszerített csatornává vált, a tetején kialakított burkolat parkolókkal fedve. Ezt a dicstelen helyzetet feltétlenül szükségesnek tartjuk visszafordítani.

Jelenleg a budai csatornahálózat nagy esőzések során nem képes elvezetni a rázúduló csapadékot. A gyors elvezetés helyett az esővizek megtartására esőkertek kialakítására és fokozatos elvezetésére kell törekednünk. Erre kiválóan alkalmas az Ördög-árok rét melletti szakasza.

Az árokban felgyűlő csapadék duzzasztásával egy olyan egyedi vízgyűjtő terület alakítható ki, ami képes mérsékelni a lökészerű csapadékterhelést és egyedi vizes élővilágnak teremt életteret a park mentén gazdagítva az állat- és növényvilágot, klimatizálva a köztereket.

Mivel az árok vízellátása nem egyenletes, ezért olyan környezet kialakítása szükséges mely telített és kiszáradt állapotában is izgalmas ligetként vonzza a pihenni vágyókat.

Beépítési mutatók:

Beépített terület:	13.667 m ²	12,7%
Térszint alatti beépítés:	17.150 m ²	15,9%
Összes szintterület:	59.500 m ²	
Szintterületi mutató:	0,55	
Építménymagasság:	5 - 30m	
Zöldfelület:	65.100 m ²	60,5%

Tervezett funkcionális eloszlás:

Lakás	12.950 m ²	29,1%
Iroda	7.470 m ²	16,8%
Kereskedelem / vendéglátás	3.900 m ²	8,8%
Oktatás / kutatás	7.074 m ²	16,0%
Kultúra	6.340 m ²	14,3%
Sport	2.360 m ²	5,3%
Lovarda	4.230 m ²	9,5%
Mélygarázs	15.150 m ²	

Parkolók:

Terepszinten	76 db
Terepszint alatt	424 db
Összesen	Σ 500 db

Milyen környezetet 'építünk'?

A tervezett beépítéssel és környezet-alakítással az elsődleges célunk az volt, hogy elkerüljük a tipikus, urbanizált városi terek kialakítását, amelyek erős hőszigeteléssel rendelkeznek. Ennek elérése érdekében olyan infrastrukturális hálózat behozatalát javasoljuk, amelyek együttesen tudnak kialakítani egy élhetőbb városi teret. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás több párhuzamos rétegből áll össze: a zöldinfrastruktúra, a szél, az árnyék és a víz együttesen fejtik ki hatásukat.

A városokban az ember jelenlétéből adódóan az ökológiai szisztémák jelentős hányada felborult. Az emberi társadalom számára is fontos, hogy a városokban is jelen legyen az állat- és növényfajok sokszínűsége. A változó klímával átalakul ez a rendszer is és a mesterséges természeti környezetek tekintetében fontos, hogy olyan fajok kerüljenek a rendszerbe, amelyek bírni fogják a megváltozott körülményeket.

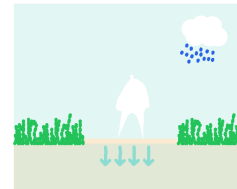
Fontosnak tartjuk, hogy ne csak vizuálisan és energetikai szempontból hordozzon magában a projekt üzenetet, hanem társadalmi szempontból is. Feladatunk tekintjük, hogy a városi szövetben biztosítsuk és újra tudatosítsuk a természettel való kapcsolatot. Ez részben a növényzet minőségének és mennyiségének növelését is jelenti, de fontos a természetes folyamatok tudatosítása is. Ezeknek minél több helyen láthatónak és élményszerűnek kell lenniük. Az esővíz nyílt színi gyűjtése és újrahasznosítása, szikkasztása vagy a szelektív hulladékgyűjtés és komposztálás nem csak a környezetszennyezést csökkenti, hanem folyamatok tudatosítása révén környezettudatos cselekvésre is ösztönöz.

A környezetminőség javítása a környezeti hatásokon túl társadalmi, élettani és életminőségi, valamint gazdasági pozitívumai is lehetnek. A városi környezet minőségének javítása, a környezetterhelések csökkenése közvetlen hatással van a lakosság egészségügyi állapotára. Publikációk sora igazolta, hogy a lakókörnyezet zöldfelületei és a lakosság egészsége, egészséges életmódja között direkt kapcsolat alakítható ki. A zöldinfrastruktúra fejlesztés egyik célja, hogy hozzájáruljon a helyi gazdaság növeléséhez.

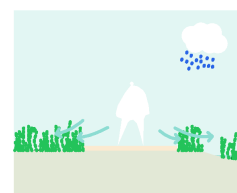
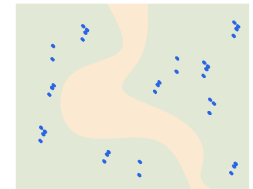
Vízgazdálkodás

A klímaváltozás következtében kialakult extrémebb időjárási viszonyok, a hosszabb, szárazabb időszakok, valamint a hirtelen viharok és annak következtében lehulló nagy mennyiségű csapadékok kihívás elé állítják a meglévő épített városi infrastruktúrákat. A megnövekedett egyidőben lehulló csapadék befogadására a jelenlegi csatornahálózatok kapacitása nem elegendő. A kapacitás bővítése hosszú távon nem fenntartható, így egyre fontosabb az olyan infrastruktúrák tervezése, amik mintegy szivacsoként segítik a víz megtartását.

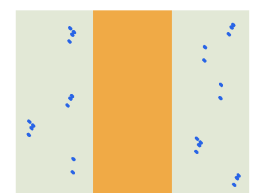
A korszerű csapadékvíz-megtartási módszerek alkalmazása szorosan összefügg a zöld infrastruktúra fejlesztéssel. A tervezett épületek közötti nagyobb arányban burkolt területeken, valamint az Ördög-árok part menti nagyobb kiterjedésű zöldfelületen esővíz megtartására és szikkasztására alkalmas ún. esőkerteket alakítunk ki.

Parki burkolatok – szórt vízáteresztő felület. ▲

Sétányok, terek burkolata – elemes térburkolat ▲
vízelvezetése zöldfelületen.

Az esőkert célja, hogy összegyűjtse és rövid ideig megtartsa a csapadékvizet, lehetővé téve a víz lassú visszaszivárgását a földbe. A megfelelő típusú növényekkel beültetve az esőkertek a madarakat is vonzzák, valamint a rovarokat, és más vadon élő állatokat is. Ezen felül fontos tulajdonságuk, hogy hatékonyan eltávolítják a vegyi anyagok és az üledékek jelentős részét az esővíz lefolyásából. A hagyományos gyeppel képest az esőkertek 30% -kal több vizet juttatnak a talajba.

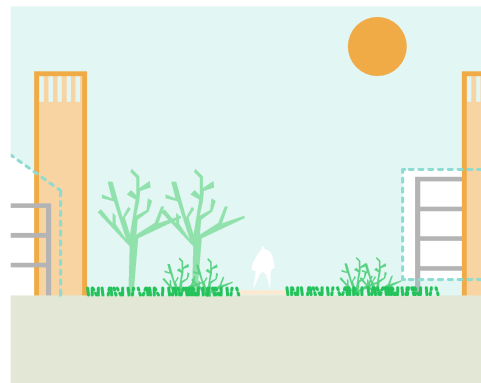
A burkolatok kiválasztásánál előnyben részesítettük a vízáteresztő képességgel rendelkező felületeket, ez alól kivételt képeznek a gépjármű forgalomra tervezett területek, ahol a klasszikus alépitmény nem teszi lehetővé a csapadék szikkasztását. Ezek esetében a csapadékvíz közvetlenül a környező zöldfelületekre folyik.

A csapadékvízkezelésen túl a kialakuló hőszigetek hatásának mértékét csökkentik az olyan vizes infrastrukturális elemek, amelyek közvetlenül az emberek hőérzetét csökkentik. A központi városi tér központjában alakítottunk ki egy egybefüggő nagy vízfelületet, amely a szélteronnal kombinálva jelentős hűtést tud elérni az árnyék nélküli területen.

Növényzet

A környezet-alakításnál a célunk az volt, hogy az épületekhez kapcsolódó területhasználatot nem akadályozva maximalizáljunk a zöldfelületeket a fenntarthatóság és az éelhetőség javítása érdekében.

A zöldfelületek képesek a környezeti ártalmakat mérsékelni, a káros hatásokat ellensúlyozni, amennyiben egy jól felépített zöldfelületi rendszerként üzemeltetjük. Ilyen szempontból a tervezési terület adottságai igen kedvezőek. Konceptciónk szerint olyan háromszintes növényállományt alakítanánk ki, ahol a városi klímát jól tűró őshonos, valamint adaptálódott növények alkalmazását részesítenénk előnyben.

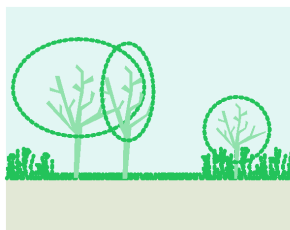

Háromszintes növényállomány kialakítása. ▲

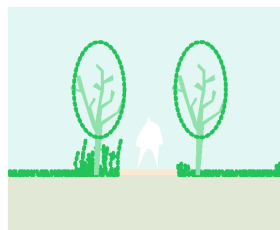
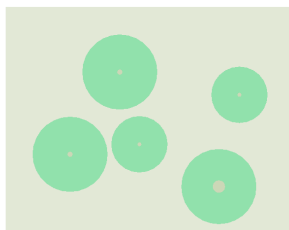
A biodiverzitás az erősen urbanizálódott városokban is fontos, mert minél változatosabb a zöldinfrastruktúra, minél sokrétűbben érvényesülnek az ökológiai törvényszerűségek, annál magasabb szintű az önfenntartó képesség. A nagyobb biodiverzitás magasabb fokú stabilitást és önfenntartást jelent, tehát a zöld- és kékinfrastruktúra üzemeltetés hatékonyság is növelhető.

A jelenlegi növényállomány értékét a fák adják. Az itt található fák változatosak, mind a fafajukat, mind az egészségügyi állapotukat tekintve. A terület faállományának döntő többségére igaz, hogy elhanyagolt, ápolatlan fák alkotják, ennek megfelelően kisebb-nagyobb sebek, bekorhadások láthatók a törzseken, a koronákban sok az elhalt ág és gyakoriak a szakszerűtlen metszés, csonkítás nyomai is. Mindezek mellett a faállomány magában hordozza a szép kert kialakításának lehetőségét. Ez elérhető a jelenlegi állomány rendszeres, szakszerű ápolásával. A kertépítészeti koncepció kialakításánál törekedtünk arra, hogy minél kevesebb fa kivágása legyen szükséges.

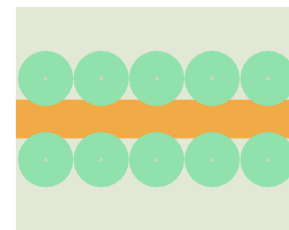
A meglévő faállományt kiegészítve az új faállomány telepítéssel változatos adottságok mellett lineáris és parki kiültetések egyaránt előfordulnak. Javaslatunk célja az új beépítések környezetében is biztosítani a magas lombkorona borítottsági értéket, hiszen a fák településökológiai szempontból a zöldterületek legértékesebb elemei.

Parki terület – szórt állású, ligetes telepítés, változatos habitus. ▲

Sétányok, terek – fasor, oszlopos habitus. ▲

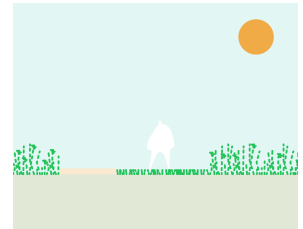
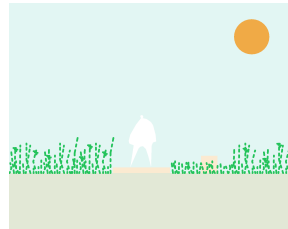
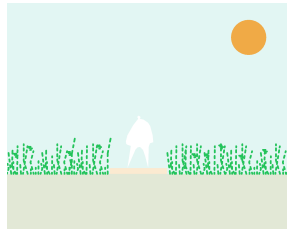

A tervezett faállomány egy része fasor, amely a sétányok mentén jelenik meg. Ezeknek a fáknek a habitusa rendezett, oszlopos lombkoronájú. A terület többi részén megjelenő szórt elrendezésben álló facsoportok pedig oldják az épített környezet urbánus feszességét. Itt laza ágrendszerű, változatos morfológiájú fafajok alkalmazását javasoljuk.

Alacsony fenntartási igényű fajokkal kiültetett takaró, terelő, térhatároló díszítő funkcióknak megfelelni képes kiültetésekben álló cserje- és évelőfoltok, sávok telepítését javasoljuk a területen. A középső növényi szint magassága városbiztonsági szempontok miatt az alacsony és közép magas kategóriába kell, hogy essen, hogy a teljes téri átláthatóság a területen biztosított legyen.

A parki részen, az Officium épület mögött, az egykori atlétikapálya területén megtartanánk az egybefüggő gyepfelületet. A szintistán fűfélékből kialakított, homogén pázsitok azonban érzékeny és gondoskodás igényes területek. Ezzel szemben egy természetközeli, vadvirágos városi gyep ellenállóbb a külső hatásokkal szemben és sokkal több állatnak szolgál lakhelyül és táplálékforrásként.

A központi gyeper területen többféle karakterű, eltérő kezelésű zónákat alakítanánk ki. Mivel a vadvirágos gyep esetén a tarló magasabb, így ezek használhatósága korlátozott. A terület szélén, egybefüggő nagy felületekben hagynánk ún. bolygatásmentes zónákat, ahol évente csupán két alkalommal történne kaszálás. A terület közepén pedig rekreációs célokra használható, nyírt gyepfelület maradna.

A zöldfelület fenntartás fontos kérdése a költségcsökkentés, amely a zöldterületek természetességének növelésével, valamint kisebb fenntartási igényű növényfajok alkalmazásával érhető el. A növényfelületek öntözése bizonyos mértékig elkerülhetetlen. Ennek csökkentését segítik a csapadékvíz-megtartó megoldások, illetve az ökológiai szempontú, minél inkább szárazságtűrő növények alkalmazása. Az ezen felül szükséges öntözést javasoljuk elsődlegesen a csapadékvíz-tározókból megoldani, és ezt kiegészíteni fűt kútból való öntözéssel.

Anyagok

Az alkalmazott anyagok kiválasztásakor arra törekedtünk, hogy olyan anyagokat használjunk, melyek nem csupán funkcionális és esztétikai igényeket elégítenek ki, de a lehető legkevesebb negatív hatással vannak a környezetre.

A burkolatokok és berendezési tárgyak tervezése során az egyedi design létrehozása, a megvalósíthatóság és a javíthatóság költségeinek minimumon tartása a cél. A terv az egységes és minőségi anyagok alkalmazására törekszik.

A bontott építési anyagok helybeni felhasználása csökkenti a szűkebb és tágabb környezet terhelését, és szemléletformáló hatású is. A bontott útépitési anyagok, mint pl. aszfalt, beton, egyéb burkolókövek újra felhasználhatóak a tervezett burkolatok alaprétegeiben.

A fő sétányokon kis- és nagyméretű bazalt kockakövet alkalmazunk, elsősorban a meglévő anyagok újrahasznosításával.

A bazalt kockakő burkolat mellett nagy arányban jelenik meg a városi téren a téglaburkolat. Utalva arra, hogy egykor téglagyár is működött a közelben.

A zöldfelületek burkolatai a stabilizált murva, a játszótérek ütéscsillapító burkolata pedig homok és fenyőkéreg. A vízáteresztő felületeknek köszönhetően a csapadék a burkolaton keresztül az altalajba gyűlik és az altalaj áteresztőképességének függvényében elszivárog. Ez mindenképpen környezetbarát megoldás és jótékonyan hat a meglévő zöldterületek mikroklímájára is.

Becsült költségek:

Mélygarázs	15.150 m ²	500 eFt/m ²	7.575.000 eFt
Épületek	44.350 m ²	1.000 eFt/m ²	44.350.000 eFt
Utak és köztérek	14.200 m ²	150 eFt/m ²	2.130.000 eFt
Szórt burkolat	14.600 m ²	50 eFt/m ²	730.000 eFt
Zöldfelület	65.100 m ²	100 eFt/m ²	6.510.000 eFt

Σ 61.295.000 eFt

Kinek 'építünk'?

Egy szóval: a közösségeknek

Történelmi cselekedet létrehozni egy városrész-központot, városépítészeti, infrastrukturális és még sok más szempontból is. De még fontosabb, hogy ez a hely a környezetében élő **közösségek valódi fókuszpontja** legyen, ahol megtalálják az eddig hiányzó lehetőségeket és olyan új lehetőségeket is, amikre eddig nem is gondoltak. A környék tele van ilyen közösségekkel:

- Közvetlen lakókörnyezet (Pasarét, Szépileta, Virányos, Kurucles, Törökvész)
- Környékbeli óvodák (Pendula, Labanc út, Zugliget, Zölderdő, Gesztenyés kert, Virágárok, Kézműves, Egyfecskek, Napkeleti Kör, Plum Pudding, Rózsabimbó, Pinokkió, Happy House, Mesevár)
- Környékbeli általános és középiskolák (Babérliget, Brit-Magyar, Budenz József, Virányos, Greater Grace, Szabó Magda, Szabó Lőrinc)
- Környékbeli egyetemek (MOME, SOTE Kútvölgyi út)
- Civil és egyházi közösségek

Fontosnak éreztük, hogy a terület a tervezés koncepció, illetve a kialakított funkciók által népszerűsítse az **életmóddal**, illetve az életterekkel kapcsolatos **tudatos gondolkodást**, valamint segítse a **fenntarthatóság** jelentőségének beépülését a lakókörnyezet szemléletébe.

A közvetlen lakókörnyezet, a környékbeli oktatási intézmények, illetve a különböző civil közösségek szempontjait, igényeit szem előtt tartva célunk olyan városrész-központ kialakítása volt, amely hozzájárul a helyi közösség **mentális, lelki és testi egészségéhez**.

A közösség számára létrehozott új központ közterei, létesítményei, funkciói mind a lakosság **testi és szellemi frissességéhez** hivatott hozzájárulni.

A közösség szemléletformálását **környezettudatos ismeretterjesztést** nyújtó látogatóközpont segíti. Interaktív foglalkozások útján igyekszik felhívni a különböző generációk figyelmét a természet védelmével, gondozásával kapcsolatos **felelősségünkre**.

A vertikális farm a környezetünkkel, a növénytermesztéssel, a természet gondozásával kapcsolatos, edukációs jellegű foglalkozások, workshopok keretén belül segíti megalapozni a környezettudatos gondolkodásmódot **egyéni vagy közösségi részvétel** során. Napjainkban egyre fontosabb cél a saját termelés ösztönzése.

A co-working irodákat, inkubátorházat, nyilvános könyvtárat magába foglaló kulturális intézmény az együttműködések, a **közösségi élet tereit** nyújtják a lakosság számára.

A sportközpont az egészséges életmód támogatása mellett **közösségi térként** is szolgál, erősítve a közösségi szemléletet.

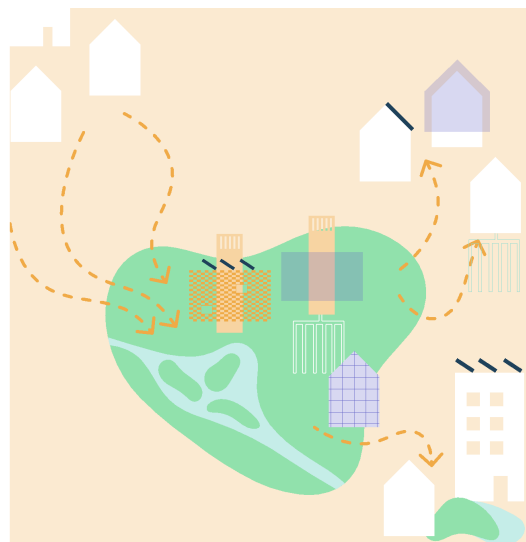
A játszóház (*gyerekbirodalom*) feladata a **gyerekek fejlesztése**, különböző foglalkozásokon, kreatív tevékenységeken, játékokon, művészeti projekteken való részvételen keresztül. Mindemellett **közösségi térként** is szolgál. Mozgásfejlesztéssel kapcsolatos foglalkozásokra nyújt lehetőséget a természeti környezetben. Az épített környezettel, környezet-alakítással kapcsolatos nevelés célja a **gyerekek bevonása** a tervezési folyamatokba, a téralakító projektekre, a térkísérletekre,

A (pasaréti) **közösségi szemlélet** jelentősége miatt a koncepció fontos része a terület kohéziós erejének kialakítása, majd fenntartása. Az emberek számára fontos a saját identitás megfogalmazása, amelyhez hozzájárulhat az Akadémia parkhoz való kötődés erősítése, a lakókörnyezet számára az otthonhoz való kötődés elmélyítése. A felgyorsult folyamatok helyett a tudatos, **felelős gondolkodást**, illetve az **elmélyült tudás megszerzését** tartjuk fontosnak, amely az ismeretterjesztő foglalkozások, kulturális programok keretében segítheti az új hagyományok kialakulását. A **lakókörnyezetek bevonása** által az embereknek saját világuk formálására van lehetősége.¹ Mindez a széleskörű **közösségépítést** is szolgálja.

¹ Ráday, Mihály: Tabula rasa, konzerválás vagy átépítés (Beszélő, 2007. július-augusztus, XII. évfolyam, 7-8. szám. Ráday Mihály: Szereted Budapestet te is? című cikke nyomán.) In: Az emberi tér. Válogatott tanulmányok. szerk. Batár Attila. Budapest, TERC Kiadó, 2010, 150-169., 166.

A **15 perces város** a kényelmes sétával bejárható területet jelöli, ahol életünk főbb helyszínei vannak, ahol minden fontos dolgot el tudunk intézni, aminek minden részét jól ismerjük, ahol igazán otthon érezzük magunkat. Ez az **otthonosság** egyben közösséget is jelent, egy **kisváros** közösségét, ami minden lakónak biztonságot is ad. A 15 perces város **környezettudatos életet** jelent, csak akkor van szükség utazásra, ha kilépünk ebből a **mikroklímából**.

A globális felmelegedés jelentős természeti, illetve társadalmi kihívás. A felmelegedés következtében egyre inkább felértékelődik a természet szerepe, jelenléte az életünkben. A **globális problémákkal** a helyi közösségnek is feladata foglalkozni, megismerni és válaszokat keresni rájuk. A látogatóközpont ismeretterjesztés és interaktív foglalkozások útján igyekszik felhívni a jelenlegi és az újabb generációk figyelmét a természet védelmével, megőrzésével, gondozásával kapcsolatos **felelősségükre**.

Az 'Akadémia' továbbélése

A Magyar Etimológiai Szótárban ezt olvashatjuk: "Az ókori Athén közelében, a Képhisszosz folyó mellett terült el az Akadémeia nevű szent liget, amelyben Akademosz attikai hős szobra és kultuszhelye állt. Platón itt tartotta filozófiai előadásait, s ezért nyerte az ő iskolája is az Akadémeia nevet. A szó a latin Academia alakon át jutott el az európai nyelvekbe, és nyerte kettős értelmét: 'főbb iskola', illetve 'tudós társaság'."

A budai kadétiskolában - ahol a századfordulótól a **közműveltségi tantárgyak** óraszámja azonos lett a polgári középiskolákban előírt óraszámokkal - a 'szakmai' tárgyak mellett a következőket oktatták: vallástan, magyar nyelv, német nyelv, horvát nyelv, francia nyelv, földrajz, történelem, számtan és betűszámtan, mértan, természettan, vegytan, szépírás, szabadkézi rajz, gyakorlatok a távbecslésben, a térképolvasásban, a szabadban és a terepen való tájékozódásban, torna, vívás, illeten, egészségápolás, úszás, tánc, iskolajátékok és korcsolyázás, ének és zene. Széchenyi István szavaival: "Egy nemzet ereje a **kiművelt emberfők** sokaságában rejlik."

Az Akadémia megállónál leszállunk az Akadémia Parkhoz. Nomen est omen... Javaslatunk szerint ez a hely lehetne a **környék 'akadémiája'**, és tágabb értelemben **korunk akadémiája**: lokális és globális gondolkodás közös jövőnkéről, az ősi tudás és a holnap technológiájának együttműködése, megismerés és ismeretterjesztés, testi és lelki fejlődésünk színtere. Mindez csak akkor valósulhat meg, ha **valódi közösségeket** építünk, ez a feltétele és egyben következménye is a közös gondolkodásnak, és főleg a közös cselekvésnek. Ez a mi **felelőségünk**.